

Osnovna šola Lava Celje

ODNOS LJUDI DO ZAPUŠČENIH MAČK

Raziskovalna naloga

Področje: Sociologija

Avtorica: Mihaela Kuralt, 7. a

Mentor: Ksenija Koštomaj, učiteljica biologije in gospodinjstva

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2020

~As every cat owner knows, nobody owns a cat.~

Ellen Perry Berkeley

ZAHVALA

Zahvaljujem se svoji mentorici gospe Kseniji Koštomaj, ki me je spodbujala in pomagala pri izdelavi raziskovalne naloge. Zahvalila bi se tudi gospe Nini Senica za lektoriranje.

Prav tako bi se zahvalila svoji družini, ki me je podpirala in mi pomagala.

V veliko pomoč so mi bile gospa Sabina Dečman, ki je posvojila zapuščeno mačko, in s skrbnico Zavoda Mačja hiša, s katerima sem lahko opravila intervju.

Hvaležna sem tudi vsem, ki so si vzeli čas in rešili moj vprašalnik pred trgovino za živali Premium pet v Citycentru Celje, saj so mi s tem pomagali ugotoviti, koliko se ljudje zavedajo problematike prostoživečih oz. zapuščenih mačk.

KAZALO

1	UVODNI DEL	7
1.1	UVOD	7
1.2	NAMEN IN CILJI RAZISKOVALNE NALOGE.....	7
1.3	HIPOTEZE	8
1.4	RAZISKOVALNA METODOLOGIJA	8
1.4.1	RAZISKOVALNE METODE.....	8
1.4.2	RAZISKOVALNO OKOLJE	8
1.4.3	RAZISKOVALNI VZOREC.....	8
1.4.4	ETIČNI VIDIK	9
1.4.5	PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE RAZISKAVE	9
2	TEORETIČNI DEL	10
2.1	MAČKE	10
2.2	PROSTOŽIVEČE MAČKE	10
2.3	KAKO MAČKE POSTANEJO PROSTOŽIVEČE?	10
2.5	KAKO POSKRBETI ZA PROSTOŽIVEČE MAČKE?	12
3	EMPIRIČNI DEL	13
3.1	VZOREC	13
3.2	ČAS RAZISKAVE	13
3.3	OBDELAVA PODATKOV	13
4	INTERVJU	21
4.1	INTERVJU S SKRBNICO ZAVODA MAČJA HIŠA	21
4.2	INTERVJU Z GOSPO SABINO DEČMAN, POSVOJITELJICO ZAPUŠČENE MAČKE.....	23
5	ZAKLJUČNI DEL	25
5.1	UGOTOVITVE	25
5.2	ZAKLJUČEK	26
6	LITERATURA	27
7	VIRI SLIK	27
8	PRILOGA	28
8.1	VPRAŠALNIK.....	28
8.2	VPRAŠANJA INTERVJUJA S SKRBNICO ZAVODA MAČJA HIŠA.....	29
8.3	VPRAŠANJA INTERVJUJA Z POSVOJITELJICO ZAPUŠČENE MAČKE.....	29

KAZALO TABEL

Tabela 1: Koliko anketirancev je sodelovalo?	14
Tabela 2: Ali imate doma mačko?	15
Tabela 3: Kaj bi naredili, če bi našli zapuščeno mačko?	16
Tabela 4: Ali mislite, da veliko ljudi zapusti svoje mačke?	17
Tabela 5: Kaj menite, kakšni so razlogi, da lastniki zapustijo svoje mačke?	18
Tabela 6: Ali poznate Celju kakšno zavetišče za zapuščene muce?	19
Tabela 7: Če ste odgovorili z da, katero zavetišče poznate?	20

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Koliko anketirancev je sodelovalo?	14
Graf 2: Ali imate doma mačko?	15
Graf 3: Ali imate doma mačko?	15
Graf 4: Ali mislite, da veliko ljudi zapusti svoje mačke?	17
Graf 5: Kaj menite, kakšni so razlogi, da ljudje zapustijo svoje mačke?	18
Graf 6: Ali poznate v Celju kakšno zavetišče za zapuščene muce?	19
Graf 7: Če ste odgovorili z da, katero zavetišče poznate?	20

KAZALO SLIK

Slika 1: Zapuščena mačka	11
Slika 2: Anketiranje	13
Slika 3: Mačja hiša	22

POVZETEK

Uvod: Tako imenovane prostoživeče mačke pri nas niso nikakršna redkost. Gre za mačke, ki so potomke udomačenih in zapuščenih mačk, nimajo lastnika in živijo prosto v okolici. Za njihov obstoj smo krivi ljudje oziroma neodgovorno lastništvo (zavržene živali, nenadzorovano razmnoževanje ...).

Metode: V raziskovalni nalogi sem uporabila kvantitativno metodo dela in metodo dela z viri in literaturo. Podatke sem zbrala s pomočjo vprašalnika, ki sem ga razdelila naključnim obiskovalcem v Citycentru Celje pred trgovino Premium pet. Postavila sem si 4 hipoteze, ki sem jih na koncu potrdila ali ovrgla. Podatke sem zbirala tudi s pomočjo dveh intervjujev, enega s skrbnico Zavoda Mačja hiša, drugega pa s Sabino Dečman, ki je posvojila zapuščeno mačko.

Rezultati: Iz raziskave sem lahko razbrala, da se ljudje ne zavedajo problematike prostoživečih mačk. Ljudje menijo, da je eden izmed glavnih razlogov, da lastniki zapustijo svoje mačke, ker imajo veliko mladičev, kar moti okolico. Razlogi so tudi zdravstvene težave, stroški, selitev ... Ljudje prav tako menijo, da ne zapusti veliko ljudi svojih mačk. Zavetišča dobijo veliko zapuščenih mačk zaradi neodgovornih lastnikov, ki se ne zavedajo, da je imeti hišnega ljubljence odgovornost za dobo tudi do 15 let. Iz rezultatov raziskave je razvidno tudi, da veliko ljudi ne pozna zavetišč za živali. Menim, da bi se v prihodnje morala zavetišča bolje promovirati in ljudi osveščati o tem.

Diskusija: Zavetišča so prenatrpana z zapuščenimi živalmi. Največkrat so te živali bolne, poškodovane in zanemarjene. Ta problematika bi se morala v prihodnje bolj izpostavljati. Občina bi morala še bolje urediti razmere in morebiti povečati število zavetišč.

Ključne besede: prostoživeče mačke, mačja hiša, zavetišča, odnos ljudi

1 UVODNI DEL

1.1 UVOD

Prostoživeče mačke so v veliki večini potomke lastniških in zapuščenih mačk. Najdemo jih tako v mestih kot tudi na podeželju. Živijo v kolonijah, ki lahko štejejo tudi do 30 mačk (Ogrin, 2019). Za njihov obstoj smo krivi ljudje oziroma neodgovorno lastništvo (Schumet, 2018).

Mačke zasedajo edinstveno vlogo v življenju ljudi in okolju. Številna zavetišča za živali se soočajo z vse večjim številom mačk, kar pogosto presega zmogljivosti organizacij. V skupnostih so pogoste razprave o prostoživečih mačkah, obstaja veliko pomislekov glede njihovega zdravja in njihovi vlogi pri prenosu bolezni (Janeczko, 2019).

Veliko občin ne zagotavlja namestitve za najdene živali. Kmalu bodo morale to urediti, saj jim tako že od leta 1999 nalaga zakonodaja, ampak nekatere še niso naredile koraka v to smer. Kljub temu da jim pravimo prostoživeče mačke, so vseeno odvisne od ljudi. Po navadi jih hranijo ljubitelji živali ali pa hrano najdejo v okolju (Ogrin, 2019).

V teoretičnem delu sem predstavila, kaj so mačke na splošno, kaj so prostoživeče mačke, kako mačke postanejo prostoživeče, zakaj lastniki zapustijo svoje mačke in kako prostoživečim mačkam pomagati.

V empiričnem delu sem analizirala podatke vprašalnika, ki sem ga razdelila naključnim obiskovalcem v Citycentru Celje pred trgovino Premium pet. Postavila sem si 4 hipoteze, ki sem jih na koncu potrdila ali ovrgla.

Opravila sem dva intervjuja, enega s skrbnico Zavoda Mačja hiša, drugega pa s Sabino Dečman, ki je zapuščeno mačko posvojila.

1.2 NAMEN IN CILJI RAZISKOVALNE NALOGE

Namen raziskovalne naloge je ugotoviti, ali so ljudje seznanjeni s tem, kako poskrbeti za prostoživeče oz. zapuščene mačke, ali vedo razloge, zakaj ljudje zapustijo svoje mačke in ali poznajo zavetišča v njihovi skupnosti, ki zanje poskrbijo.

Cilji raziskovalne naloge so:

- pregledati znanstveno in strokovno literaturo glede na raziskovalno tematiko;
- opisati, kaj so prostoživeče oz. zapuščene mačke;
- spoznati razloge, zakaj ljudje zapustijo svoje mačke;
- ugotoviti, ali so ljudje seznanjeni, kako poskrbeti za prostoživeče mačke;
- ugotoviti, koliko ljudi pozna zavetišča v svoji skupnosti, ki poskrbijo te mačke.

1.3 HIPOTEZE

Zastavila sem si 4 hipoteze, ki sem jih analizirala ter v razpravi potrdila oz. ovrgla. Moje domneve so bile:

Hipoteza 1: Več kot polovica ljudi meni, da ljudje svoje mačke zapustijo, ker imajo veliko mladičev in to moti okolico.

Hipoteza 2: Več žensk kot moških bi odpeljalo zapuščeno mačko domov.

Hipoteza 3: Največ ljudi pozna zavetišče Zonzani.

Hipoteza 4: Najdeno mačko je najbolje odpeljati domov ali v zavetišče.

1.4 RAZISKOVALNA METODOLOGIJA

V raziskovalni nalogi sem uporabila kvantitativno metodo dela, s pomočjo katere sem zastavljene hipoteze potrdila ali ovrgla.

1.4.1 RAZISKOVALNE METODE

Pri raziskovalnem delu sem uporabila različne metode dela, in sicer naslednje:

- deskriptivno metodo dela ali metodo dela z viri in literaturo,
- metodo anketiranja,
- metodo obdelave podatkov,
- metodo intervjuja.

V teoretičnem delu raziskovalne naloge sem uporabila deskriptivno metodo dela, s pomočjo katere sem opisala, kaj so mačke na splošno, kaj so prostoživeče mačke, kako mačke postanejo prostoživeče, zakaj lastniki zapustijo svoje mačke in kako prostoživečim mačkam pomagati. Literaturo sem iskala v spletnih člankih in knjigah.

V empiričnem delu sem s kvantitativno metodo dela uporabila vprašalnik, ki je nastal na podlagi pregleda literature, s katerim sem zbirala podatke, pri katerih je cilj jasen, možnost kontrole raziskovalnega procesa večja, podatki pa so enostavno berljivi.

1.4.2 RAZISKOVALNO OKOLJE

Sestavila sem vprašalnik, ki je bil razdeljen med naključnimi obiskovalci v Citycentru Celje pred trgovino Mr. Pet. Vprašalnik obsega 6 vprašanj zaprtega tipa. Tako sem lahko dobila neposredne podatke.

1.4.3 RAZISKOVALNI VZOREC

Raziskava je temeljila na priložnostnem vzorcu. V raziskavo sem vključila naključne obiskovalce Citycentra Celje. Predvidena je bila vključitev vsaj 100 anketirancev.

1.4.4 ETIČNI VIDIK

Anketirani so bili pred vsakim reševanjem seznanjeni, s katerim namenom rešujejo vprašalnik, namenom in cilji mojega raziskovalnega dela in z anonimnostjo vprašalnika.

1.4.5 PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE RAZISKAVE

Večina ljudi po navadi vidi prostoživeče mačke za škodljivce ali pa na njih enostavno ne polagajo nobene pozornosti kljub problematiki. Anketiranju so se izogibali zaradi pomanjkanja časa ali pa zaradi nezanimanja za to tematiko. Predvidevam, da so anketirani odgovarjali iskreno. Podatkov nisem mogla posploševati zaradi malega števila anketiranih in enega območja, kjer sem anketiranje izvajala.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 MAČKE

Mačke (znanstveno ime *Felidae*) so družina iz redu zveri. So najbolj mesojeda družina izmed devetih. Najbolj znan predstavnik je domača mačka, ki jo je človek udomačil pred približno 10.000 leti. A družina obsega tudi vse ostale divje mačke, vključno z velikimi mačkami. Družino delimo na dve poddružini: *Pantherinae* (kamor med drugim spadajo lev, tiger in leopard), in *Felinae* (kamor med drugim spadajo puma, gepard, ris in domača mačka) (Lovka, 2003).

Domača mačka je domača žival iz družine mačk. Domače mačke so po anatomiji podobne ostalim mačkam z dolgim gibkim telesom, hitrimi refleksi, ostrimi vpotegljivimi kremplji in zobmi, ki so prilagojeni na ubijanje manjšega plena (Lovka, 2003).

Mačke so zaradi svoje samostojnosti, nezahtevnosti in očarljivosti ene najbolj priljubljenih domačih živali. Tako vizualno kot karakternost se mačke med seboj razlikujejo, vsaka ima svoje posebnosti in potrebe (Mr. Pet, 2020).

2.2 PROSTOŽIVEČE MAČKE

Prav gotovo ste že opazili zapuščene mačke, jih celo nahranili ali jim pomagali. Tako imenovane prostoživeče mačke pri nas niso nikakršna redkost. Gre za mačke, ki so potomke udomačenih in zapuščenih mačk, nimajo lastnika in živijo prosto v okolici. Za njihov obstoj smo krivi ljudje oziroma neodgovorno lastništvo (zavržene živali, nenadzorovano razmnoževanje ...) (Cat protection, 2016).

Z izrazom prostoživeče mačke poimenujemo tiste pripadnice vrste domače mačke, ki so se vrnile k življenju na prostem. V stiku z ljudmi so redko ali nikoli, zaradi česar jih udomačiti ni mogoče niti ni priporočljivo, saj se ljudi zelo bojijo. Živijo bodisi same ali pa na lokacijah v tako imenovanih mačjih kolonijah, najdemo pa jih tako v mestih kot na podeželju (Cat protection, 2016).

2.3 KAKO MAČKE POSTANEJO PROSTOŽIVEČE?

Mačke so najbolj dovzetne za učenje, ko so še zelo mlade in se jim možgani še razvijajo. Pri starosti dveh do osmih tednov so mladiči v tako imenovanem obdobju socializacije. V tem kritičnem obdobju potrebujejo pozitivne in prijetne izkušnje v stikih z ljudmi, da se nanje navežejo in lahko kasneje zadovoljno živijo kot domači ljubljenci (Cat protection, 2016).

Prostoživeče mačke ne smemo zamenjati z mačkami, ki odrastejo kot domače živali, vendar so kasneje izgubljene ali zavržene in jim običajno pravimo potepuške. Čeprav se zaradi preteklih izkušenj lahko ljudi bojijo, jih je v mnogih primerih možno ponovno socializirati in vrniti v človeško okolje (Cat protection, 2016).

Vsaka prostoživeča mačka ne glede na lokacijo ali odvisnost od ljudi, lahko povzroči škodo, pa tudi sama se sooči s številnimi nevarnostmi, vključno z grožnjami vozil, ljudi, drugih živali in boleznimi, značilnimi za mačke (McLeod, Donald W. Hine, & Driver, 2019).

2.4 ZAKAJ LASTNIKI ZAPUSTIJO SVOJE MAČKE?

Obstaja več razlogov, zakaj nekateri lastniki opustijo svoje hišne ljubljence. Mogoče lahko razumemo, zakaj je na ulici veliko mačk, ko analiziramo te vzroke:

Bolezni: Nekateri hišni ljubljenci imajo zdravstveni problem, ki zahteva zelo drago zdravljenje, ki si ga družina ne more privoščiti. Lahko pa tudi lastniki ljubljence opustijo, ker nimajo časa za njihovo okrevanje.

Denar: Imeti žival v dobrem stanju je precej drago. Mnogi si ne morejo privoščiti oskrbe, prehrane in sterilizacije oz. kastracije svoje mačke.

Starost: Bolj verjetno je, da bi našli zapuščene stare mačke kot mladičke na ulici. Zakaj? Ker niso več tako zabavne in potrebujejo več oskrbe. Ko postanejo starejše, se jim lastniki odpovejo tudi zato, ker jih nočejo gledati, ko bi poginile.

Bolezen ali smrt lastnika: Velikokrat ko starejša oseba umre ali mora biti hospitalizirana, družinski člani ne vedo, kaj storiti z njihovimi hišnimi ljubljenci. Skoraj vedno ga prepustijo usodi, čeprav je v družini že več let.

Rojstvo otroka: Ko par nima otrok, mačko obravnavata kot otroka, toda od trenutka ko družina zraste, ju žival ne bo več zanimala in verjetno bo končala na ulici.

Potovanje in dopusti : Ali ste vedeli, da se večina opustitev zgodi poleti? Nekateri ljudje dajo svojega mačka v specializirani vrtec ali v varstvo sorodniku, če pa ne najdejo primerne oskrbe zanj, ga izpustijo.

Neželena legla: Do njih lahko pride, kadar ne steriliziramo samice. Marsikdo ne ve, kaj storiti z mladiči. Nekateri se odločijo, da jih bodo zapustili, v mnogih primerih to storijo vključno z materjo (Hišne živali, 2020).

Slika 1: Zapuščena mačka

2.5 KAKO POSKRBTI ZA PROSTOŽIVEČE MAČKE?

Marsikdo ima prostoživeče mačke za škodljivce. Na srečo pa je več tistih, ki jih vse bolj cenijo zaradi lovljenja miši, s čimer pomagajo pri zaščiti krme in žita. Zdrava mačja kolonija ima lahko na deželi in v mestu ključno vlogo pri zmanjšanju škodljivcev. Čeprav so po naravi divje, jim lahko pomagamo na več načinov:

Sterilizacija oz. kastracija

Gre za posega, ki sta v dobro zdravju mačk, hkrati pa ljudem omogočata nadzor nad številčnostjo kolonije. Prostoživeče mačke je treba pred posegom uloviti, saj so preveč divje, da bi jih lahko obvladovali. Po prejetju pomirjevala oz. anestetika veterinar mačke pregleda ter jim odpravi morebitne zajedavce. Po posegu mačke čim prej vrnemo v prejšnje okolje, tako da ne izgubijo vonja, po katerem jih poznajo drugi člani kolonije.

Hranjenje

Veliko prostoživečih mačk si same najdejo primerno in zadostno hrano. Starejše, šibkejše, manj iznajdljive mačke in v določenih okoliščinah (hude dolge zime) vse mačke pa potrebujejo našo pomoč. Vendar jim smemo to ponuditi le, če so sterilizirane oz. kastrirane, saj drugače redno hranjenje poveča število skotenih mladičev. Prav tako jih ne smemo pretirano hraniti: debelost ni dobra za nobeno mačko, še prav posebej pa to velja za prostoživeče, saj telesna teža vpliva na njihovo gibčnost in s tem na zmožnost preživetja. V nasprotju s splošnim prepričanjem pa so redno hranjene prostoživeče mačke boljše lovke od tistih, ki so lačne.

Opazovanje

Z opazovanjem kolonij lahko nove nesterilizirane/nekastrirane, bolne ali ranjene mačke takoj opazimo, jih ulovimo in peljemo k veterinarju. Pri prostoživečih mačkah lahko zdravimo le nekatere bolezni in poškodbe. Pri resnejših obolenjih in poškodbah, ki zahtevajo dolgotrajno obravnavo in veliko stresnih stikov z ljudmi, se moramo v dobrobit mačke odločiti za evtanazijo. Sterilizirane oz. kastrirane mačke opazimo po odrezanem levem koncu ušesa (Cat protection, 2016).

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 VZOREC

Osnova za obdelavo podatkov je 125 vprašalnikov, ki so jih izpolnili ljudje v trgovskem nakupovalnem središču Citycentra v Celju pred trgovino Premium pet.

Anketiranih je bilo 125 ljudi od tega 68 žensk in 57 moških.

3.2 ČAS RAZISKAVE

Anketiranje ljudi različnega spola je potekalo naključno v trgovskem centru Citycentra pred trgovino Premium pet, 28. 12. 2019 v dopoldanskem času.

Slika 2: Anketiranje

3.3 OBDELAVA PODATKOV

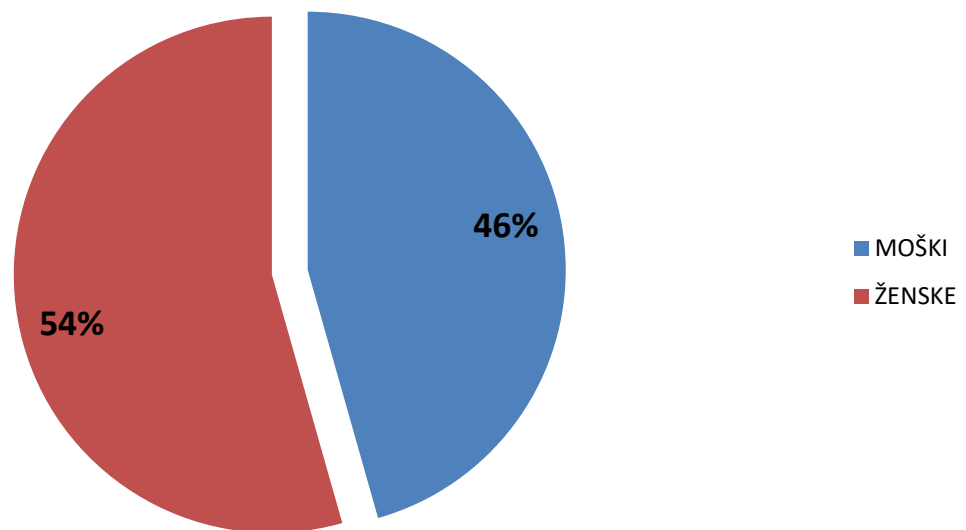
Izpolnjene vprašalnike sem razvrstila po spolu. Podatke sem predstavila v številkah in odstotkih ter jih prikazala v tabelah in grafih. Pri tem sem uporabila programa Microsoft Office Word in Microsoft Office Excel.

1. KOLIKO ANKETIRANCEV JE SODELOVALO?

Tabela 1: Koliko anketirancev je sodelovalo?

SPOL:	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
ŠTEVILO:	57	68	125

Graf 1: Koliko anketirancev je sodelovalo?

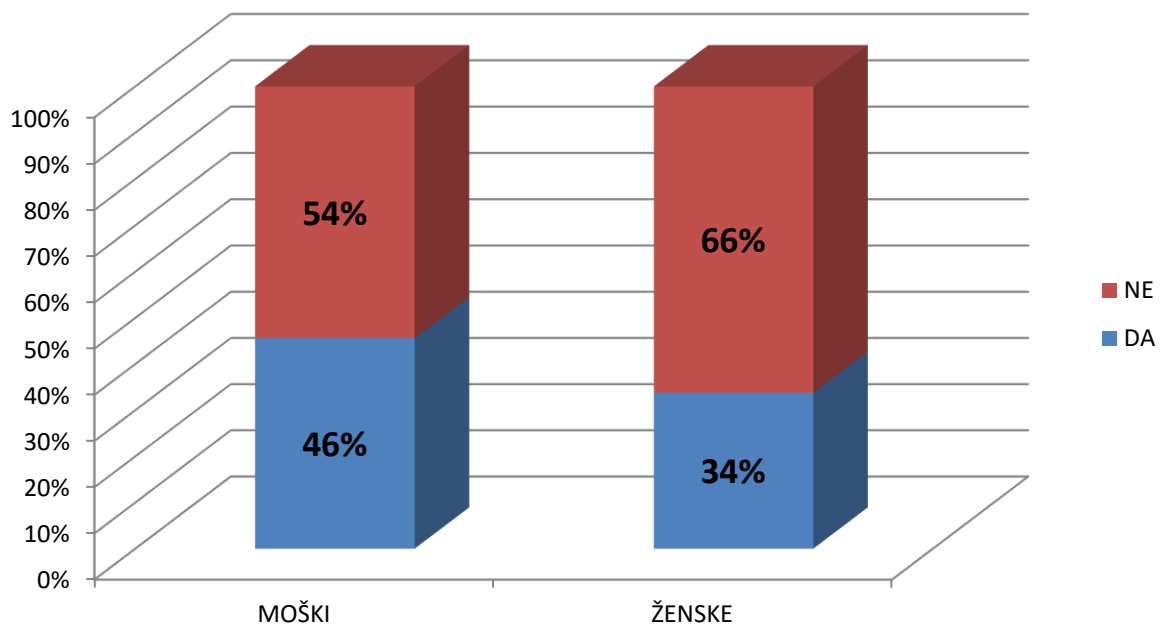

2. ALI IMATE DOMA MAČKO?

Tabela 2: Ali imate doma mačko?

SPOL:	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
DA	26	23	49
NE	31	45	76

Graf 2: Ali imate doma mačko?

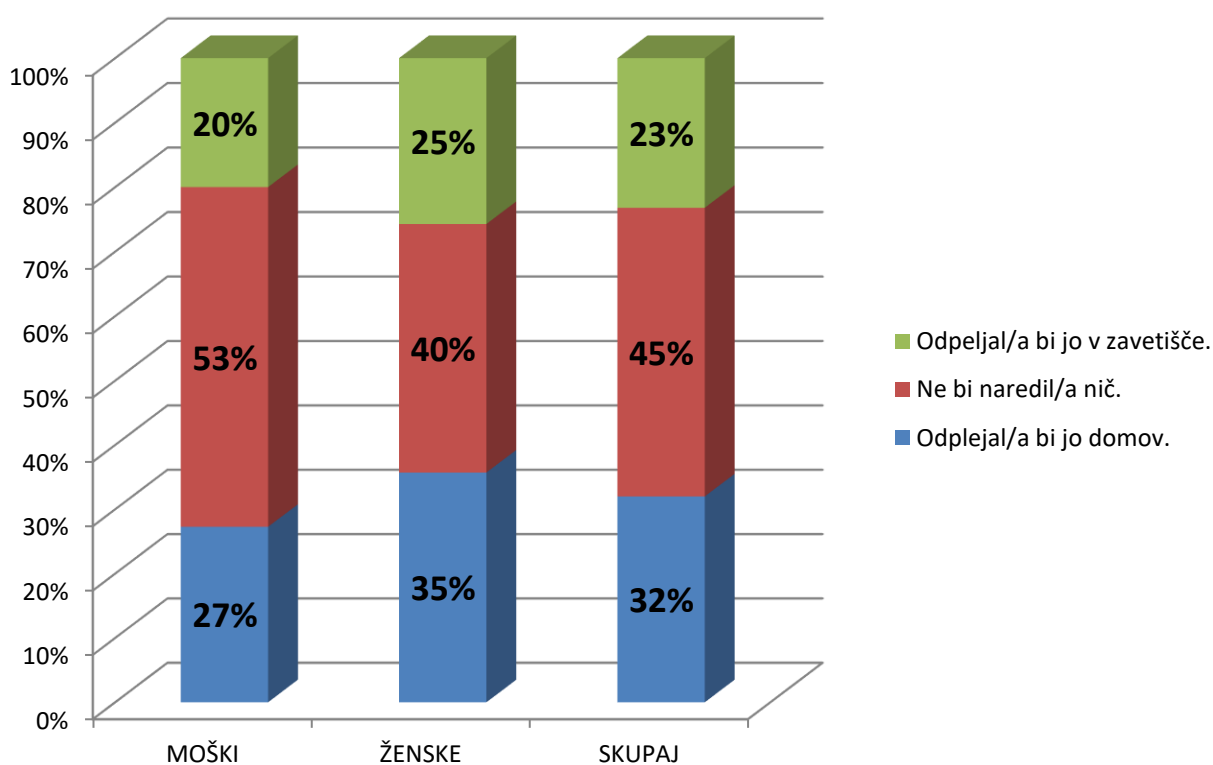
Iz grafa je razvidno, da ima doma mačko več moških kot žensk.

3. KAJ BI NAREDILI, ČE BI NAŠLI ZAPUŠČENO MAČKO?

Tabela 3: Kaj bi naredili, če bi našli zapuščeno mačko?

SPOL:	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
Odpeljal/a bi jo domov.	15	25	40
Ne bi naredil/a nič.	29	27	56
Peljal/a bi jo v zavetišče.	11	18	29

Graf 3: Kaj bi naredili, če bi našli zapuščeno mačko?

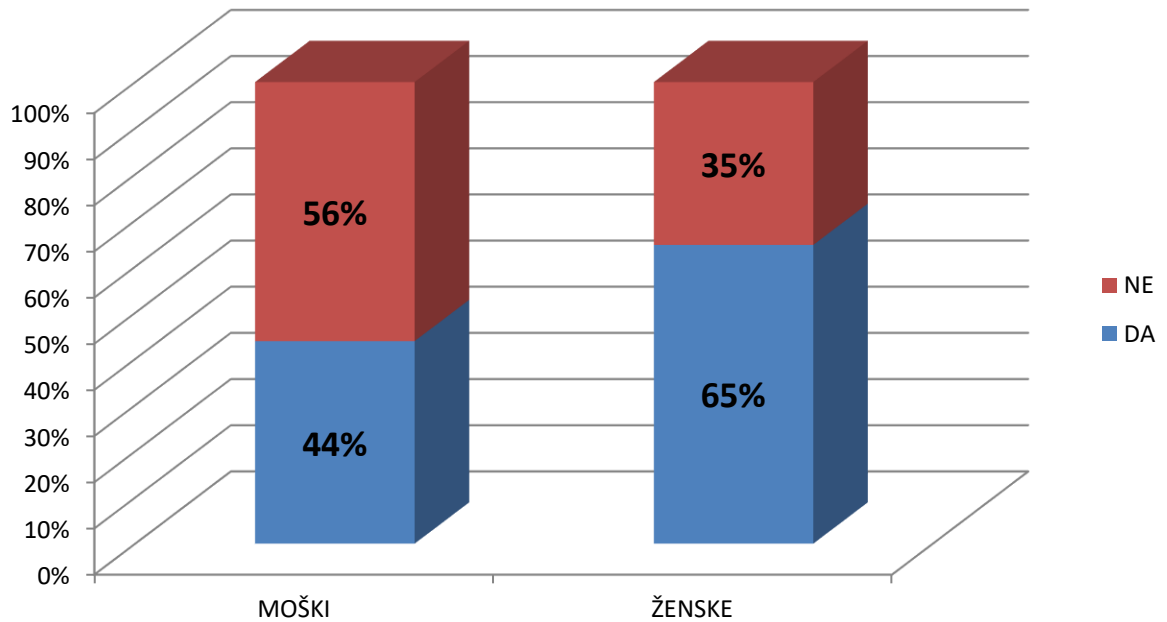
Iz grafa je razvidno, da večina tako moških kot žensk, ne bi naredila nič. Več žensk kot moških pa bi odpeljalo mačko v zavetišče.

4. ALI MISLITE, DA VELIKO LJUDI ZAPUSTI SVOJE MAČKE?

Tabela 4: Ali mislite, da veliko ljudi zapusti svoje mačke?

SPOL:	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
DA	25	44	69
NE	32	24	47

Graf 4: Ali mislite, da veliko ljudi zapusti svoje mačke?

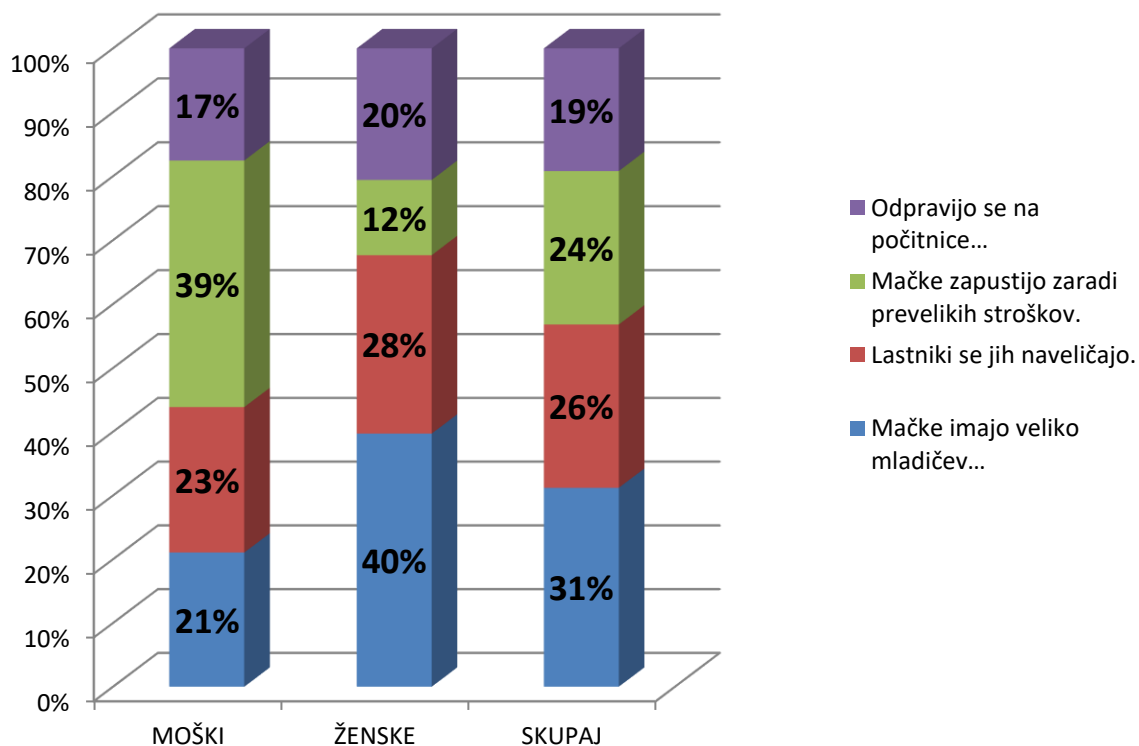
Iz grafa je razvidno, da več žensk kot moških misli, da mačke zapusti veliko ljudi.

5. KAJ MENITE, KAKŠNI SO RAZLOGI, DA LASTNIKI ZAPUSTIJO SVOJE MAČKE?

Tabela 5: Kaj menite, kakšni so razlogi, da lastniki zapustijo svoje mačke?

SPOL:	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
Mačke imajo veliko mladičev, kar moti okolico.	12	27	39
Lastniki se jih naveličajo.	13	19	32
Mačke zapustijo zaradi prevelikih stroškov.	22	8	30
Odpravijo se na počitnice, mačka pa izpustijo, ker ne najdejo primerne oskrbe zanj.	10	14	24

Graf 5: Kaj menite, kakšni so razlogi, da ljudje zapustijo svoje mačke?

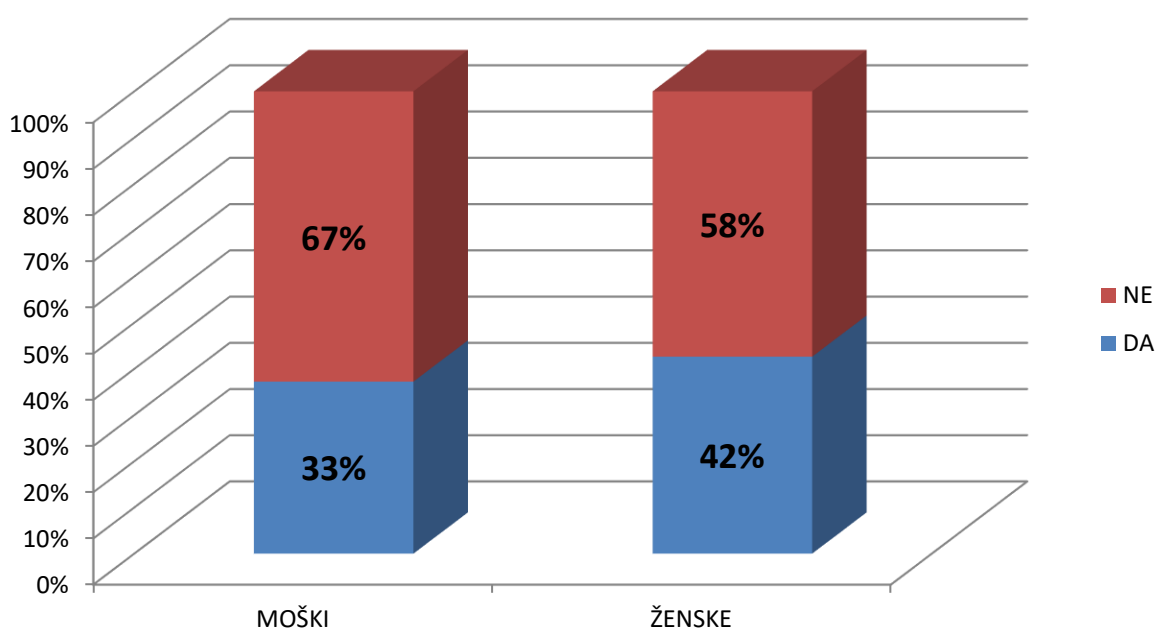
Iz grafa je razvidno, da večina žensk misli, da je razlog za zapustitev mačk to, da imajo veliko mladičev. Večina moških pa misli, da mačke zapustijo zaradi stroškov.

6. ALI POZNATE V CELJU KAKŠNO ZAVETIŠČE ZA ZAPUŠČENE MUCE?

Tabela 6: Ali poznate v Celju kakšno zavetišče za zapuščene muce?

SPOL:	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
DA	19	29	48
NE	38	39	77

Graf 6: Ali poznate v Celju kakšno zavetišče za zapuščene muce?

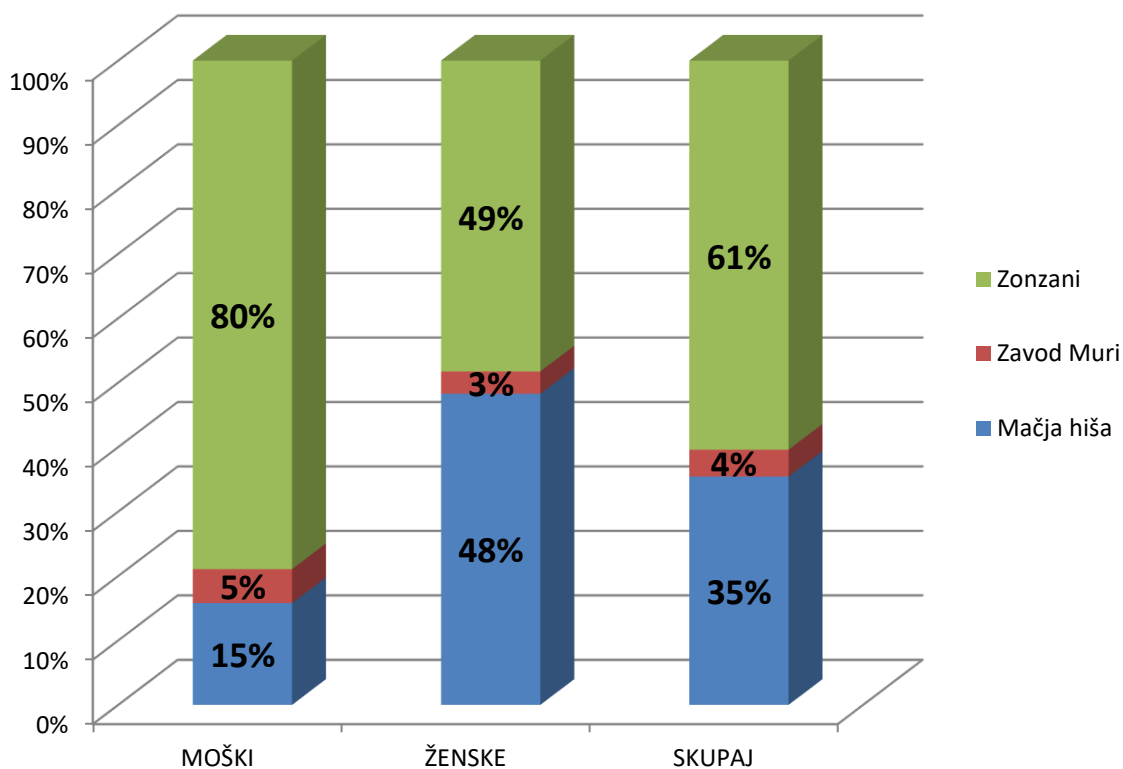
Iz grafa lahko razberemo, da moški in ženske po večini ne poznajo zavetišč za zapuščene muce.

7. ČE STE ODGOVORILI Z DA, KATERO ZAVETIŠČE POZNATE?

Tabela 7: Če ste odgovorili z da, katero zavetišče poznate?

SPOL:	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
Mačja hiša	3	14	17
Zavod Muri	1	1	2
Zonzani	15	14	29

Graf 7: Če ste odgovorili z da, katero zavetišče poznate?

Iz grafa je razvidno, da večina anketiranih tako moških kot žensk najboljše pozna Mačjo hišo in zavetišče ZONZANI.

4 INTERVJU

4.1 INTERVJU S SKRBNICO ZAVODA MAČJA HIŠA

1. Ali ste vi ustanovili Zavod Mačja hiša in zakaj je bil ustanovljen?

Ideja za formalno organiziranje v obliki Zavoda Mačja hiša je pred dobrimi desetimi leti (2009) vzknila iz intenzivnega prostovoljnega dela na področju nikogaršnjih mačk, saj je bila situacija na Slovenskem res slaba. Nekje je bilo treba začeti, pobudniki so želeli ustanoviti organizacijo, ki bi združevala interese ljudi, ki jim gre za resnično dobrobit nikogaršnjih mačk in celotne mačje populacije. Organizacijo, s pomočjo katere bi bilo mogoče zbirati sredstva za oskrbo brezdomnih muc, kvalitetno oskrbeti čim večje število le-teh, osveščati ljudi ter poskrbeti za napredek na tem področju.

2. Kakšno oskrbo pri vas nudite mačkam?

Zavod Mačja hiša je že 6 let registrirano zavetišče. Prostoživeče mačke, ki jim stik s človekom predstavlja stres, obravnavamo po TNR (trap, neuter, release – ujemi, steriliziraj/kastriraj, izpusti) protokolu, ki je zanje najmanj stresen, onemogoči njihov nadaljnji razplod in jim omogoči relativno zdravo in varno prihodnost. Prostoživeča mačka je veterinarsko pregledana, sterilizirana oz. kastrirana, v izogib ponovnemu ulovu se ji označi uho, nato pa se jo vrne na lokacijo, kjer je bila najdena. Mačke, ki so vajene človeka in jim kasneje iščemo dom, najprej pregledajo veterinarke. Mačke razparazitijo, cepijo, ocenijo njihovo starost, jih testirajo na mačji aids in levkozo, preverijo, ali so negativne na mikrosporijo, ob primerni starosti jih sterilizirajo oz. kastrirajo in čipirajo. Po sprejemu vsako muco namestimo v karanteno, kjer je ločena od ostalih mačk. V času karantene spoznamo njen karakter, pozdravimo morebitne poškodbe in obolenja ter se prepričamo, da je zdrava. Po opravljeni karanteni ji poiščemo ustrezen dom. V času iskanja doma so mačke nameščene v zavetišču ali v enem od začasnih skrbništev. Nudimo jim kvalitetno hrano, redno veterinarsko oskrbo, animacijo in druženje. V letu 2019 smo v nove domove pospremili 274 mačk.

3. Kaj naj naredimo, če najdemo zapuščeno mačko? S tem mislim, če jo odpeljemo domov, v zavetišče ali pa jo je najbolje pustiti?

V kolikor naletimo na mačko, se moramo najprej prepričati, ali je res zapuščena. Če gre za zdravo, odraslo mačko, ki se v okolju suvereno giba, se verjetno ni izgubila in je le na vsakodnevnem obhodu. Če mačka prestrašeno bega ali čepi kot kupček nesreče, okolja verjetno ne pozna, vseeno pa po okoliških hišah preverimo, ali jo kdo morebiti pozna. Če je ne, ukrepamo. Brez odlašanja ukrepamo, kadar naletimo na mladiča ali poškodovano/bolno mačko. Za nikogaršnje živali v skladu z veljavno zakonodajo poskrbi zavetišče, s katerim ima občina, v kateri je bila žival najdena, sklenjeno pogodbo. Žal se nekatere občine tej odgovornosti izmikajo. V kolikor občan ne ve, katero zavetišče je pristojno za njegovo občino, je najlažje, če pokliče 112 – center za obveščanje – kjer bodo njegov klic prevezali na pristojno organizacijo. V kolikor imamo možnost, je vsekakor zaželeno, da mačko najprej spravimo na varno in šele potem kontaktiramo zavetišče. Osebu zavetišča nič ne pomaga, če izve, da je bila žival pred nekaj urami na določeni lokaciji. Do njihovega prihoda lahko muca že odtava drugam ali pa se ji kaj zgodi. Če žival odnesemo s seboj domov, jo moramo, v kolikor imamo doma že druge živali, namestiti ločeno od njih – najbolje v kopalnico ali drug

izoliran prostor, saj ne vemo, če morebiti ni bolna. Ponudimo ji vodo in hrano ter kontaktiramo pristojno zavetišče.

4. Ali veste, zakaj lastniki zapustijo svoje mačke?

Na to vprašanje ni enoznačnega odgovora. Zapustitev živali nikoli ni upravičena in je kaznivo dejanje. V kolikor se znajdemo v situaciji, ko za žival ne moremo več skrbeti, je na mestu, da se potrudimo in ji najdemo ustrezen namestitev pri nekom, ki bo zanjo zmožen skrbeti. Žal živimo v instant času, ko smo navajeni, da se vsem našim željam in potrebam ustreže na klik; mnogi to potrošniško držo prenesejo tudi v odnos do živali in soljudi. Omisljijo si živalskega prijatelja, ob tem pa ne pomislijo, da to poleg veselja prinaša tudi odgovornost in obveznost za 10 in več let (mačke lahko ob primerni oskrbi živijo tudi 15 do 20 let).

5. Ali bi lahko navadna hišna mačka preživela v naravi in ali bi ji bila dostopna ista hrana kot pri lastniku (briketi, konzerve ...)?

Dostopa do konzerv in briketov mačka v naravi seveda nima, razen če najde lokacijo, kjer hranijo prostoživeče mačke – torej bi preživela ob pomoči ljudi, ki to hrano nastavljajo. Mačke so iznajdljive živali, po naravi lovke, tako da sam vir hrane verjetno ne bi bil problematičen. Večji problem predstavlja dejstvo, da je zaradi človeških posegov idilične neokrnjene narave vse manj. Izključno notranjim mačkam, ki se izgubijo, grožnja predstavljajo predvsem avtomobili.

6. Kaj pa se zgodi, ko je maček pri vas oskrbovan? Ali ga izpustite, ga kdo posvoji?

Plašne mačke, ki jim stik s človekom predstavlja stres, steriliziramo oz. kastriramo in vrnemo na lokacijo, kjer so bile najdene in zanje skrbijo hranitelji. Prijaznim, družabnim mačkam seveda iščemo domove. Mačke, ki jih sprejmemo, imajo z zunanjim svetom običajno slabe izkušnje (so bile povožene, kako drugače poškodovane) oz. pridejo k nam tako majhne (sesni mladiči), da ne poznajo nevarnosti (avtomobili, psi ...) zunanjega sveta. Zato večina mačk v naši oskrbi išče dom kot izključno notranji hišni ljubljencek oz. družinski član.

Slika 3: Mačja hiša

4.2 INTERVJU Z GOSPO SABINO DEČMAN, POSVOJITELJICO ZAPUŠČENE MAČKE

1. Zakaj pa ste posvojili zapuščeno mačko in ne npr. mladička hišne mačke?

Ker jih je veliko v zavetiščih in potrebujejo dom in se mi zdi, da je treba to podpirati. Podpiram to pred neko pasemsko vzrejo rodovniških mačk.

2. Vam je bilo kdaj žal, da ste posvojili zapuščeni mački?

Ne, čeprav sem se že v začetku zavedala, da obe v bistvu nista tipični mački iz zavetišča, zato ker je bila ena že takrat stara 8 let in s slabo preteklostjo ter veliko mladiči, druga pa je bila sicer stara 10 mesecev, ampak je komaj preživela.

3. Ali ste mačko posvojili iz zavetišča, veterinarskega društva ali društva za zaščito mačk?

Prvo, Daisy, sem posvojila od sestrine sodelavke iz društva Lajka v Ljubljani. Muca je bila v stiski, saj se ni mogla navaditi na sostanovalca mačka. Mačke nisem niti videla, ampak so mi samo okvirno povedali, koliko je stara in opisali njene razmere, pa sem se je usmilila in tako prišla do nje. Kseno pa sem posvojila zato, ker se mi je zdelo, da starejša potrebuje družbo, čeprav po treh letih nisem bila več tako zelo prepričana. Trenutno sta kar v redu, sem jo pa posvojila iz Mačje hiše v Celju.

4. Ali veste, zakaj lastniki zapustijo svoje mačke?

Mislím, da jih večina zapusti zato, ker niso sterilizirane/kastrirane, ker se namnožijo in jih preprosto odpeljejo. To je eden izmed glavnih problemov, pa tudi problemi glede spremenjenih življenjskih okoliščin, npr. ko družina dobi dojenčka in ni več prostora za žival. So pa tudi primeri, ko se mački poslabša zdravstveno stanje in jo zapustijo.

5. Kako naj poskrbimo za zapuščeno mačko, če jo najdemo?

Mením, da je najboljšé, da pokličemo pristojno organizacijo – zavetišče (npr. Mačjo hišo), da pridejo in pogledajo, ker tudi že dovolj poznajo teritorije.

6. Se vam zdi izraz "nikogaršnje mačke" primeren?

Sliši se malo kruto, ampak saj se tudi zapuščene mačke sliši kruto. Mislím, da ni nič narobe s tem izrazom. Mogoče je čisto primeren izraz, ker v resnici niso od nikogar.

7. Se vam zdi velik problem, da ljudje hranijo zapuščene mačke, te pa imajo lahko potem zelo veliko mladičev?

Večinoma se zavetišča trudijo, saj poskušajo prostoživeče mačke uloviti, jih sterilizirati/kastrirati, potem pa jih vrniti v naravo, občine po navadi prispevajo denar, da so te sterilizacije/kastracije cenejše. Vendar se mi zdi še vseeno problem, da se mačke, ki niso sterilizirane, nenadzorovano množijo, ker so dobro hranjene.

8. Kakšen se vam zdi odnos med zapuščenimi mačkami in človekom?

Ne vem, če ljudje sploh vidijo te mačke. Zdi se mi, da so za razliko od psa bolj skrite in se ne izpostavljajo veliko. Sama sploh nisem vedela, da so tu naokrog točke, kjer hranijo mačke. Te stvari so tako nevidne, da po mojem vedo zanje samo tisti, ki jih hranijo. Neprijetno je, da ljudje zapustijo mačko, torej da z mačko (mačkami) nimajo dobrih odnosov in jih zapustijo zaradi stroškov samih. Zavod Mačja hiša v Celju in društvo Lajka v Ljubljani si zdaj želijo nove prostore za ozaveščanje mladine o odnosu do zapuščenih mačk.

5 ZAKLJUČNI DEL

5.1 UGOTOVITVE

Hipoteza 1: Več kot polovica ljudi meni, da ljudje svoje mačke zapustijo, ker imajo veliko mladičev in to moti okolico.

To hipotezo smo ovrgli, ker samo 31 % ljudi meni, da ljudje svoje mačke zapustijo, ker imajo veliko mladičev in to moti okolico.

Hipoteza 2: Več žensk kot moških bi odpeljalo zapuščeno mačko domov.

To hipotezo smo potrdili, ker bi več žensk kot moških odpeljalo zapuščeno mačko domov.

Hipoteza 3: Največ ljudi pozna zavetišče Zonzani.

To hipotezo smo potrdili, saj 61 % anketiranih najbolje pozna zavetišče Zonzani.

Hipoteza 4: Najdeno mačko je najbolje odpeljati domov ali v zavetišče.

To hipotezo smo delno potrdili, saj je iz intervjuja z vodjo Mačje hiše razvidno, da se moramo najprej prepričati, ali je mačka res zapuščena ali je samo na obhodu.

5.2 ZAKLJUČEK

Iz raziskave lahko razberem, da se ljudje ne zavedajo problematike prostoživečih mačk. Poznati moramo razliko med potepuško in prostoživečo mačko. Nekatere mačke imajo slabe izkušnje z ljudmi ali pa izkušenj z ljudmi sploh nimajo.

Mačke so iznajdljive živali, ampak če življenja v drugačnem okolju niso vajene, težko preživijo.

Ljudje menijo, da je eden izmed glavnih razlogov, da lastniki zapustijo svoje mačke ta, da imajo veliko mladičev kar moti okolico. Razlogi pa so tudi zdravstvene težave, stroški, selitev ...

Ugotovila sem, da ljudje mislijo, da veliko ljudi ne zapusti svojih mačk. Zavetišča dobijo veliko zapuščenih mačk zaradi neodgovornih lastnikov, ki se ne zavedajo, da je imeti hišnega ljubljencega odgovornost za dobo tudi do 15 let.

Iz rezultatov raziskave je razvidno, da veliko ljudi ne pozna zavetišč za živali. Menim, da bi se v prihodnje morala zavetišča bolje promovirati in ljudi osveščati o tem.

6 LITERATURA

- Janeczko, S. (2019). High-Quality, High-Volume Spay and Neuter and Other Shelter Surgeries. (S. White, Ured.) *Community cats*, str. 477-508.
- Lovka, M. (2003). *Velika ilustrirana enciklopedija živali*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- McLeod, L. J., Donald W. Hine, D. W., & Driver, A. B. (2019). Animals. *Change the Humans First: Principles for Improving*, str. 1-16.
- Ogrin, S. (2019). *Kaj storiti, če najdete žival?* Prevezeto 10. februar 2020 iz <https://www.macjahisa.si/dobro-je-vedeti/prispevki-clanki-povezave/2>
- Mr. Pet. (2020). *Kaj potrebuje zadovoljna mačka?* Pridobljeno iz Mr. Pet: <https://www.mrpet.si/kaj-potrebuje-zadovoljna-macka-p-15932.aspx>
- Cat protection (2016). *Prostoživeče mačke*. Prevezeto 25. februar 2020 iz Mačja hiša: <https://www.macjahisa.si/files/izobrazevanje/prostozivece-macke.pdf>
- Schumet, N. (2018). *Problematika prostoživečih mačk*. Prevezeto 10. februar 2020 iz <https://www.bodieko.si/problematika-prostozivecih-mack>
- Zakaj nekateri lastniki zapustijo svoje hišne ljubljence?* (15. februar 2020). Pridobljeno iz Hišne živali: <https://sl.vistadeishelties.com/zakaj-nekateri-lastniki-zapustijo-svoje-hisne-ljubljencke/>

7 VIRI SLIK

Naslovna slika: https://static.boredpanda.com/blog/wp-content/uploads/2017/03/Look-into-abandoned-cat-eyes-photographer-from-Riga-captured-homeless-cats-around-the-city-58cbbfd8dbbb1_880.jpg (25. 2. 2020)

Slika:

http://images.ctfassets.net/e43mbx7oxv8s/dTeQVZbR72uiYkEAYKyUS/bd3825a93aace2c7b368a7a742b1000f/000122_ZV_SCSW_HerolImages_1900x1024_D1.jpg (25. 2. 2020)

Slika 1:

https://t1.ea.ltmcdn.com/en/images/5/0/7/is_the_cat_really_abandoned_705_0_600.jpg (26. 2. 2020)

Slika 2: Anketiranje (Mihaela Kuralt, 7. a, 28. 12. 2019)

Slika 3: [https://encrypted-](https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn%3AANd9GcQbyXyWw2fk7KOizEyJ8ycTs8kvJowtE9zaiXndOPCTwKOXIW2C)

[tbn0.gstatic.com/images?q=tbn%3AANd9GcQbyXyWw2fk7KOizEyJ8ycTs8kvJowtE9zaiXndOPCTwKOXIW2C](https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn%3AANd9GcQbyXyWw2fk7KOizEyJ8ycTs8kvJowtE9zaiXndOPCTwKOXIW2C) (26. 2. 2020)

8 PRILOGA

8.1 VPRAŠALNIK

Pozdravljeni! Sem Mihaela iz Osnovne šole Lava in delam raziskovalno nalogo na temo Odnos ljudi do zapuščenih mačk. Prosim, da izpolnite vprašalnik, saj bom le tako prišla do ključnih podatkov, ki so pomembni za mojo raziskovalno nalogo. Izbrani odgovor ustrezno obkrožite. Vprašalnik je anonimen.

Spol (ustrezno obkrožite):

M Ž

1. Ali imate doma mačko?
 - a) DA
 - b) NE

2. Kaj bi naredili, če bi našli zapuščeno mačko?
 - a) Odpeljal/a bi jo domov.
 - b) Ne bi naredil/a nič, pustil/a bi jo, kjer sem jo našel/a.
 - c) Odpeljal/a bi jo v zavetišče.

3. Ali mislite, da veliko ljudi zapusti svoje mačke?
 - a) DA
 - b) NE

4. Kaj menite, kakšni so razlogi, da lastniki zapustijo svoje mačke?
 - a) Mačke imajo lahko veliko mladičev, kar moti okolico.
 - b) Lastniki se jih naveličajo.
 - c) Mačke zapustijo zaradi prevelikih stroškov (nakupi mačje hrane, sterilizacija ...).
 - d) Odpravijo se na počitnice ali se preselijo, mačka pa izpustijo, ker ne najdejo primerne oskrbe zanj.

5. Ali poznate v Celju kakšno zavetišče za zapuščene muce?
 - a) DA
 - b) NE

6. Če ste odgovorili z da, katero zavetišče poznate?

Poznam zavetišče: _____

Zahvaljujem se vam za sodelovanje.

8.2 VPRAŠANJA INTERVJUJA S SKRBNICO ZAVODA MAČJA HIŠA

1. Ali ste vi ustanovili Zavod Mačja hiša in zakaj je bil ustanovljen?
2. Kakšno oskrbo pri vas nudite mačkam?
3. Kaj naj naredimo, če najdemo zapuščeno mačko? S tem mislim, če jo odpeljemo domov, v zavetišče ali pa jo je najbolje pustiti?
4. Ali veste, zakaj lastniki zapustijo svoje mačke?
5. Ali bi lahko navadna hišna mačka preživela v naravi in ali bi ji bila dostopna ista hrana kot pri lastniku (briketi, konzerve ...)?
6. Kaj pa se zgodi, ko je maček pri vas oskrbovan? Ali ga izpustite, ga kdo posvoji?

8.3 VPRAŠANJA INTERVJUJA Z POSVOJITELJICO ZAPUŠČENE MAČKE

1. Zakaj pa ste posvojili zapuščeno mačko in ne npr. mladička hišne mačke?
2. Vam je bilo kdaj žal, da ste posvojili zapuščeni mački?
3. Ali ste mačko posvojili iz zavetišča, veterinarskega društva ali društva za zaščito mačk?
4. Ali veste, zakaj lastniki zapustijo svoje mačke?
5. Kako naj poskrbimo za zapuščeno mačko, če jo najdemo?
6. Se vam zdi izraz "nikogaršnje mačke" primeren?
7. Se vam zdi velik problem, da ljudje hranijo zapuščene mačke, te pa imajo lahko potem zelo veliko mladičev?
8. Kakšen se vam zdi odnos med zapuščenimi mačkami in človekom?